

-ARAŞTIRMA MAKALESİ-

SAĞLIK YÖNETİMİ LİSANS PROGRAMLARINDA MUHASEBE DERS İÇERİKLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ *

Rabia AKDOĞAN¹ & Hasan Giray ANKARA² & Mihriban COŞKUN ARSLAN³

Öz

Bu çalışmanın amacı, sağlık yönetimi lisans programlarında yer alan muhasebe ders içeriklerinin Sağlık Yönetimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (SAYÇEP) 2017 kriterleri çerçevesinde değerlendirmektir. Çalışmada; Bologna program/ders bilgi paketlerinden alınan program amaç, muhasebe dersleri amaç ve muhasebe ders içerikleri verilerine MAXQDA Analytics Pro 2020 programı kullanılarak nitel/nicel içerik analiz tekniği uygulandı. Sonuçlara göre: programların amaç tanımlamasında, çoğunlukla yönetici eğitim programı olduğu ve yönetici yetkinliklerinden en çok “profesyonel davranma” ve “işletmecilik bilgi ve becerileri” yetkinlikleri yer almaktadır. Muhasebe ders amaçlarında teknik beceri ve teknik beceri altında en çok kaydetme vurgulanmaktadır. Muhasebe ders içeriklerinde ise SAYÇEP 2017’de yer alan ders konularından en çok “bilanço ve hesap kalemleri” konusu ve yine finansal muhasebe kapsamında değerlendirilecek konular daha fazla geçmektedir. Sağlık sektörüne özgü muhasebe ders içerikleri herhangi bir standarda bağlı olmaksızın yer almaktadır. Programlarda muhasebe amaç fonksiyonunun sağlık yöneticiliği mesleği için yeniden tanımlanması ve sağlık sektörü bağlamını taşıyan özgün ders içeriklerinin oluşturulması sonucuna varıldı.

Anahtar Kelimeler: Sağlık Yönetimi Lisans Programı, Muhasebe Eğitimi, Muhasebe Ders İçeriği, SAYÇEP 2017.

JEL Kodları: I19, I29, M19, M41.

Başvuru: 27.08.2024

Kabul: 16.02.2025

* Bu makale, Rabia AKDOĞAN’ın Dr. Öğr. Üyesi Hasan Giray ANKARA’nın danışmanlığında hazırlanan ve 24.02.2023 tarihinde savunulan “Sağlık Yönetimi Lisans Programlarında Muhasebe Ders İçeriklerinin Değerlendirilmesi ve Yeni Ders İçerikleri Önerisi” başlıklı doktora tezi temel alınarak hazırlanmıştır.

¹ Dr., Sağlık Bilimleri Üniversitesi, rabiaakdogan@yahoo.com, İstanbul, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-9707-9848

² Dr. Öğr. Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, hg.ankara@erdogan.edu.tr, Rize, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-8058-1428

³ Prof. Dr. Gaziosmanpaşa Üniversitesi, İİBF, Muhasebe Finansman Anabilim Dalı, mihriban.arslan@gop.edu.tr, Tokat, Türkiye, ORCID No: 0000-0002-6196-9304

EVALUATION OF ACCOUNTING COURSE CONTENTS IN HEALTH MANAGEMENT UNDERGRADUATE PROGRAMS ⁴

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the content of accounting courses in health management undergraduate programs within the framework of The National Core Curriculum for Health Management (SAYÇEP) 2017 criteria. In the study; qualitative/quantitative content analysis technique was applied using the MAXQDA Analytics Pro 2020 program to the program purpose, accounting courses purpose and accounting course content data obtained from the Bologna program/course information packages. According to the results: In the definition of the purpose of the programs, it is mostly an executive education program and the competencies of “professional behavior” and “business knowledge and skills” are the most common competencies. In the accounting course aims, the most emphasis is on recording under technical skill and technical skill. In terms of accounting content, the most covered subjects in SAYÇEP 2017 are the “balance sheet and account items” subjects and the subjects that will be evaluated within the scope of financial accounting are covered more. Accounting course contents specific to the health sector are included without being subject to any standard. It was concluded that redefining the accounting purpose function for the health management profession in the programs and creating original course contents with the context of the health sector.

Keywords: Health Management Undergraduate Program, Accounting Education, Accounting Course Content, SAYÇEP 2017.

JEL Codes: I19, I29, M19, M41.

“Bu çalışma Araştırma ve Yayın Etiğine uygun olarak hazırlanmıştır.”

1. GİRİŞ

Program geliştirme literatüründe hedefler/amaçlar bir programın ilk aşamasını oluştururken, içerik ikinci aşamayı oluşturur. Hedefler “niçin/neden öğretiyoruz?” sorusuna cevap verirken, ders içerikleri ise “ne öğretiyoruz?” sorusunun karşılığıdır. Ders içeriklerinin belirlenmesinde en önemli faktör, içeriğin hedefler/amaçlar ile uyumlu konuları kapsamasıdır (Ünsal, 2021: 10-11). Muhasebede ders içerikleri, muhasebe eğitiminin unsurlarından sadece birisidir. Ancak müfredatın içeriği ve tasarımı, muhasebe eğitiminde en önemli konudur. Eğitim sürecinde karşılaşılan sorunların büyük bir kısmı içerik kaynaklıdır ve bu sorunların çözümü sadece daha fazla ödev veya yeni dersler eklemekle halledilemezken (Cheng, 2007: 582) muhasebe ders içeriklerinin ne olması konusunda da akademi ile uygulayıcılar arasında görüş farklılığı bulunmaktadır (Yıldız ve Durak, 2011). Literatürde, ne tür bir müfredat planlamasının en iyi olduğu konusunda bir görüş birliği olmamasına

⁴ The Extended English Summary is located the end of the Article

rağmen, bu görüş farklılığını ortaya koyan çalışmaların sayısı giderek artmaktadır (Cheng, 2007: 589).

Türkiye’de sağlık yönetimi eğitimi 1963 yılında başlamış olup, son yıllarda lisans programlarının sayısında hızlı bir artış gözlenmektedir. Bu hızlı artışın en önemli nedenleri, sağlıkta dönüşüm programıyla birlikte sağlık yöneticilerine geniş bir çalışma alanı sunan görev tanımlarının yapılmış olmasıdır. 1998’den bu yana sağlık yönetimi lisans programları (SYLP) mezunlarına sağlık yöneticisi unvanı verilirken unvanla tanımlanan görevleri kapsayacak şekilde eğitim müfredatı oluşturulmaya çalışılmış ve bu durumun sonucu olarak programlar arasında farklılıklar ortaya çıkmıştır. Bu farklılıklar zamanla Bologna sürecinde de sorunlara yol açmıştır.

SYLP mezunları arasındaki eğitim farklılıklarını ortadan kaldırmak ve SYLP’lerde standardizasyon sağlamak amacıyla hazırlanan Sağlık Yönetimi Ulusal Çekirdek Eğitim Programı (SAYÇEP 2017), SYLP’lere yönelik asgari yeterlilikleri belirlemeye yönelik bir girişimdir. SAYÇEP 2017, güncel kılavuzlar ve ilgili yasal düzenlemeler doğrultusunda sağlık yönetimi mesleğinin gerekliliklerini tanımlayarak SYLP mezunlarının sahip olması gereken minimum yeterlilikleri belirlemeye çalışmıştır. SAYÇEP 2017’de; SYLP’lerin öğrenim hedefleri, müfredatı, ders isimleri, uygulama takvimi verilmeyerek mezunların mesleki yeterlilikleri tanımlanmış ve sağlık yönetimi alanında temel oluşturan ve programlarda en az bulunması gereken konular ve içerikler hakkında bir rehber sunulmuştur (SAYÇEP, 2017).

SAYÇEP 2017’de SYLP’lere rehber olarak sunulan sağlık yönetimi alanının temel konu, içerik ve öğrenim kazanımlarında muhasebe konuları, içerikleri ve öğrenim kazanımları da yer almaktadır. Ancak, muhasebe eğitim amacı SAYÇEP 2017’de açıkça belirtilmemiştir.

Türkiye’de SYLP’lerde muhasebe eğitimi ve dersleri üzerine yapılan çalışmalar oldukça sınırlıdır. Yapılan bu çalışmalarda muhasebe derslerinin mevcut durumu ortaya konulmakta (Savaş ve Ekeril, 2019; Şahin, 2020; Sevim, 2019) ya da muhasebe eğitiminin önemine vurgu yapılmaktadır (Ayanoglu vd., 2013). Muhasebe dersleri ve eğitimi üzerine yapılan diğer çalışmalar ise daha çok öğrencilerle çalışılmış olup öğrencilerin; uzaktan eğitime bakış açıları (Serçemeli ve Kurnaz, 2020; Akgün, 2020; Tuğay, 2021; Süklüm, 2021), muhasebeye dair algıları, (Fidan ve Ağırbaş, 2019; Tarsuslu ve Koçyiğit, 2020), öğretim elemanlarından beklentileri (Soydaner ve Koçyiğit, 2020), muhasebe eğitimine bakış açıları (Koçyiğit vd., 2019), başarılarını etkileyen faktörler (Koçyiğit vd., 2016; Terzi, 2022), muhasebe derslerine karşı tutumlarını (Koçyiğit ve İkinci 2020; Seyitoğulları, 2022) kapsamaktadır.

SAYÇEP 2017 sonrasında genelde SYLP’leri özelde SYLP’lerde muhasebe eğitiminin etkinliğini değerlendiren kapsamlı bir program değerlendirme çalışmasının yapılmamış olması literatürde konuya ilişkin bir boşluk olduğuna işaret etmektedir. SYLP’lerde muhasebe eğitiminin değerlendirildiği çalışmalarda da genellikle; muhasebe ders isim ve sayısında standart olmadığı belirtilmekte ve programda

bulunması gereken dersler için getirilen öneriler muhasebe eğitim amacı üzerinde durulmaksızın yapılmaktadır. SYLP'lerde muhasebe eğitim amacının sağlık yöneticileri için mi yoksa sağlık sektöründe çalışacak muhasebeciler için mi olduğu ve muhasebe ders içeriklerinin, SAYÇEP 2017 içeriklerini karşılayıp karşılamadığı belirsizdir. Bu durum çalışmanın temel problemini oluşturmaktadır.

Çalışmanın alt problemleri aşağıdaki gibidir.

- SYLP'ler amaçlarını nasıl tanımlıyor?
- SYLP'ler amaçlarını hangi program unsuru altında tanımlıyor?
- SYLP'ler amaç tanımlarında hangi sağlık yönetici yetkinliklerine vurgu yapıyor?
- SYLP'ler amaç tanımlarında yönetici kavramını nasıl nitelendiriyor?
- SYLP'ler amaç tanımlamasında yönetim kademesine vurgu var mı?
- SYLP muhasebe ders amaçlarında hangi becerilere vurgu yapılmaktadır?
- SYLP'lerde bulunan muhasebe ders içerikleri nedir?

KKTC dahil olmak üzere Türkiye'de devlet ve vakıf üniversitelerinin 81'inde 82 fakülte/yüksekokulda (YÖKATLAS) SYLP bulunmaktadır. Bu 82 fakülte/yüksekokulda bulunan SYLP'lerin muhasebe ders içeriklerinin SYLP amaçları, muhasebe ders amaçları çerçevesinde değerlendirilmesini amaçlayan bu çalışmada, değerlendirme kriteri olarak SAYÇEP 2017 ve literatürden faydalanılmıştır.

2. YÖNTEM

Çalışmada, SYLP'lerin Bologna program/ders bilgi paketlerinde yer alan program amaçları, muhasebe ders amaçları, muhasebe ders içeriklerinin derinlemesine analizi için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Doküman analizi, nitel araştırma yöntemlerinden biridir ve diğer veri toplama yöntemleriyle birlikte kullanılabilen bir yöntemdir. Doküman analizi yöntemi, "basılı ve elektronik materyaller olmak üzere tüm belgeleri incelemek ve değerlendirmek için kullanılan sistemli bir yöntemdir" (Kiral, 2020: 8).

Sosyal bilimlerde, değerlendirme çalışmaları, sistematik araştırmanın bir başka biçimi olarak dikkat çekmektedir. Değerlendirme ve araştırma arasındaki fark, sorulan soruların içeriğinde yer almaktadır, ancak her iki biçim için kullanılan metodolojiler aşılarında aynıdır. Değerlendirme çalışmaları, bir programın, sürecin veya tekniğin değeri ve önemi hakkında bilgi veya kanıt toplar. Temel amacı, bir karar verme süreci için dayanak oluşturmaktır (Merriam, 2018: 4).

Değerlendirme bir süreçtir ve üç boyuttan oluşur:

- Kriterleri belirleme,
- Kanıt toplama ve analiz etme,
- Yargı ve karar verme.

Değerlendirmenin temel amacı, önemi veya değeri belirleyerek sağlam yargılara dayalı kararlar vermektir. Kararlar, kişisel önyargılara dayanmak yerine sağlam bir temele oturtulmalıdır (Henderson vd., 2017: 7).

2.1. Kapsam ve Örneklem

Bu aşamada, örneklem alınmadan tüm SYLP'lerin incelenmesi hedeflendi. Türkiye'deki ve KKTC'deki 81 üniversitenin web siteleri üzerinden Bologna program/ders bilgi paketleri detaylı olarak incelendi. Bologna program/ders bilgi paketlerinde bulunmayan bazı bilgiler, bölümün web sayfasında yer aldığı durumlarda, bu bilgiler web sayfasından çalışmaya dahil edildi.

2.2. Verilerin Analizi ve Kodlama

Verilerin türü ne olursa olsun, nitel verilerden anlamlı sonuçlar çıkarmak için kullanılan temel araç ve teknikler aynıdır. Bu amaçla veriler kodlanır ve analiz edilir. Bu analiz sürecini sağlayan temel teknik ise içerik analizidir. İçerik analizi, verilerin anlamlı bulgulara dönüştürülmesi için kodlanarak ve sistematik bir şekilde analiz edilmesini sağlayan bir tekniktir (Berg ve Lune, 2019: 70).

İçerik analizi, nitel ya da nicel olmak üzere her iki yaklaşımı da içerebilen bir yöntemdir (Berg ve Lune, 2019: 352). Nitel içerik analizi, metinleri, belgeleri veya diğer veri kaynaklarını kodlama ve tematik analiz yoluyla anlamlandırmayı amaçlar. Nicel içerik analizi ise sayısal verileri kullanarak içeriği sistematik bir şekilde ölçmeyi ve analiz etmeyi hedefler (Silverman, 2021: 184). İçerik analizi, araştırmacının amacına, verilerin doğasına ve araştırma sorularına bağlı olarak hem nitel hem de nicel verilere dayanabilir. İçerik analizinin karma yöntemde kullanılması verilerin yorumlanmasını destekleyeceğinden bu çalışmada nitel ve nicel içerik analizi tekniği kullanılacaktır. Kullanılan içerik analizi tekniği çalışmanın araştırma sorularına bağlı olarak metinlerin anlam içeriklerine ve neyin önemli olduğuna (Merriam, 2018: 168) odaklanıldığından ağırlıklı olarak nitel yöntem olsa da verilerin değişkenler üzerinden frekans dağılımları verileceğinden nicel yöntem de kullanılmıştır.

Verilerin analizi için MAXQDA Analytics Pro 2020 bilgisayar programı kullanıldı. Bu program, içerik analizi sürecinde verilerin düzenlenmesi, birlikte analiz edilmesi, kodlaması, kod eşleştirilmesi, kod metnini bulma, kod ilişkileri ve değişken kod ilişkilerinin kurulması, verilerin sistematik analizinin yapılması ve bulguların tablolara aktarılması gibi konularda kolaylık sağladı. MAXQDA programının tercih edilmesinin diğer bir nedeni de verilerin nitel nicel içerik analizine imkân tanıyor olmasıydı.

Kodlama, veri analiz sürecinde toplanan metin ve görsellerin alınma, cümle/paragraf veya görsel malzemenin kategorilere ayrıştırılma (Creswell ve Creswell, 2021: 193), verilerin çeşitli açılara sembolik kısaltmalar getirilme işidir. Bu kısaltmalar tek harf, sayı, kelime, kelime gurubu olabileceği gibi renk veya bunların birleşiminden oluşabilir (Merriam, 2018: 165). Verilerin analiz edilmesi için öncelikle kodlanmaları gerekmektedir. Kodlama sürecinde, çeşitli kategoriler için seçim kriterleri belirlenir ve veriler bu kategorilere göre sınıflandırılır. Bu kodlama işlemi, verilerin analiz

edilmesi ve daha sonra anlamlı sonuçların çıkarılması için önemlidir (Berg ve Lune, 2019: 373). Kategorilere dayalı kodlama, araştırmacıya verileri daha sistematik bir şekilde değerlendirme ve analiz etme imkânı sağlar. Böylelikle veriler üzerinde derinlemesine bir analiz yapılabilir ve araştırmadan anlamlı bulgular elde edilebilir. İçerik analizinde kullanılan kategoriler tümdengelim, tümevarım ya da her ikisinin bir arada kullanılması ile belirlenebilir. Tümevarımsal yaklaşımda kategoriler, analiz edilen metinde görülebilir desenler ile başlar ve sonra bu desenler teorik çerçevenin geliştirilmesiyle veya uygulanması ile açıklanır. Tümdengelim yaklaşımda ise kategoriler, teorik perspektifin önerdiği bazı şemalar olarak araştırmacılar tarafından belirlenir. Çerçeve, araştırılan durumu açıklamak için kullanılır ve durum hakkında belirli hipotezler oluşturmada kullanılabilir. Verilerin kendisi, belgeler ve metinler hipotezleri değerlendirmek için bir araçtır. Bu iki yaklaşım birçok durumda birbiri ile kombine aynı çalışmada kullanılmaktadır (Berg ve Lune, 2019: 373).

Bu çalışmada verilerin kodlanması için tümdengelim yaklaşımı benimsenmiştir. Birinci aşama veri analizlerinde, program amaçları ve ders içerikleri için belirlenen kategoriler ve kategorilerin seçim kriterleri SAYÇEP 2017 çerçevesinde oluşturulmuştur. Muhasebe ders içerikleri için ise, SYLP ders bilgi paketlerinde bulunan kaynak kitaplardan yararlanılmıştır. Bu kaynak kitaplar belirlenirken programlarda en çok adı geçenler incelenerek kodlama çerçevesi belirlenmiştir. Muhasebe dersleri amacı için oluşturulan kategoriler ve kategori seçim kriteri ise literatürden elde edilmiştir. Ancak tüm veri analizi sürecinde geçerli olmak üzere, ilk okuma çalışması sırasında belgelerde yeni bulunan ve veri analizi için önemli olduğu düşünülen ek kategoriler, önceden oluşturulan çerçeve kategorilere eklenmiştir. İkinci okuma çalışması sonrasında ise kategori çerçevesi tamamlanmış ve tüm belgeler bu çerçeve kategorilere göre kodlanmıştır.

Kategorilerin kodlanması sürecinde, anlamın ortaya çıkarılması amacıyla kelime saymak yerine aynı amaç veya hedef metni içerisinde geçen kelime, kelime grubu veya cümlelerin ifade ettiği kategorik anlama göre bir kez kodlandı. Bazı programlarda ise amaç hem “amaç” hem de “hedef” başlığı altında yer aldığından her iki başlık için kategorik anlamlar ayrı ayrı birer kez kodlandı. Böylelikle verilerin daha kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi ve anlamın tam olarak anlaşılması sağlandı. Kodlamada kullanılan kategori çerçevesi; kod ve alt kodlara ilişkin örnekler Tablo 1’de verildi.

Tablo 1. Kodlama Çerçevesi

Kategori	Alt Kategori	Kod	Alt Kod
Yönetici Yetkinliği	İletişim ve İlişki Yönetimi	İletişim becerileri	hasta/müşteri ilişkileri ve etkin iletişim konularında yetişmiş
	İşletmecilik Bilgi ve Becerileri	Bilgi yönetimi	bilgi ekonomisinde başarı
	İşletmecilik Bilgi ve Becerileri	Finansal yönetim	maliyet kontrolü ve analizi, sağlık finansmanı,
	Liderlik	Değişim yönetimi	sağlık yönetimi alanında yaşanabilecek her türlü değişim

		ve dönüşüme sağlayabilen	uyum
Profesyonel Davranma	Kişisel ve profesyonel sorumluluk	sektörün temel değerlerine bağlı,	ilke ve

2.3. Çalışmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın verileri toplandıkları tarihlerle sınırlıdır ve üniversiteler daha sonraki dönemlerde bilgi paketlerinde değişiklik yapabilir. Çalışmada toplanan veriler SAYÇEP 2017 çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu durum, başka kriterler kullanılarak yapılacak değerlendirmelerin farklı sonuçlar verebileceği ve araştırmanın sınırlılığını oluşturduğunu göstermektedir. Çalışma doküman analizi yöntemi ile sınırlıdır. Çalışmanın farklı yöntemler kullanılarak yapılması durumunda farklı sonuçlara ulaşılabilir.

2.4. Geçerlilik ve Güvenirlik

Nitel araştırmada geçerlilik ve güvenilirliğin temin edilmesi, araştırmanın etik bir biçimde sürdürülmesini gerektirir. Araştırma özenle tasarlanıp, uygulanarak sonuçları sunulmalıdır (Merriam, 2018: 199-200). Nitel araştırmalarda geçerlilik için literatürde kabul görmüş geçerlilik stratejilerinden sekiz tanesini açıkladıktan sonra en az iki tanesini (Creswell ve Creswell, 2021: 252-255) uygulamalarını nitel araştırmacılara tavsiye etmektedir. Nitel araştırmanın türüne göre geçerlilik stratejileri değişmektedir. Bu yüzden her araştırmacının kendi yaptığı nitel araştırmaya uygulanacak geçerlilik stratejisini kullanması gerekir. Bu çalışmada geçerlilik için kullanılan stratejiler; “uzman incelemesi” ya da “uzman gözden geçirmesi” (Merriam, 2018: 210) ve “zengin, yoğun betimleme”dir (Creswell ve Creswell, 2021: 254). Uzman incelemesi, çalışmada sağlık yönetimi ve muhasebe finans anabilim dalından iki akademisyen çalışma sürecinin tüm aşamalarında çalışmayı inceleyerek değerlendirmelerde bulunmuştur. Zengin, yoğun betimleme; içerik analizinde kategorilerin tanımları geçerliliği ölçmede önemli bir yere sahiptir.

Güvenirlik, olayların farklı gözlemciler veya farklı zamanlarda aynı gözlemci tarafından aynı kategoriye ayrılabilmesindeki tutarlılık derecesini, bulguların tekrarlanabilir olmasını belirtir. Araştırmacının güvenilirlik için işlemlerini belgeleme ve kategorilerini tutarlı şekilde kullandığını göstermesi gerekir (Silverman, 2021: 413). Bu çalışmada MAXQDA programı kullanılarak büyük miktardaki verinin sistematik olarak analizinin yapılması sağlanmıştır. Çalışmanın güvenilirliğini artırmak için kullanılan diğer bir yol da kodlamaların 3 ay arayla olmak üzere iki kez yapılması olmuştur.

3. BULGULAR

3.1. SYLP Amacının Tanımlandığı Program Unsurları

SYLP amaç tanımlamasına dair oluşturulan çalışma problemleri için Tablo 2’de verilen program unsurları altında yer alan metinler kodlandı. SYLP’nin amacını nasıl

tanımladığı araştırılırken sadece amaç unsuru incelenmemiş amaç tanımının yapıldığı hedef ve misyon unsurları da çalışma kapsamına dahil edilmiştir. 3 devlet ve 1 vakıf olmak üzere 4 üniversitede ise amaç tanımlamasının yapıldığı herhangi bir program unsuru bilgisine ulaşılamadı.

Bologna program/ders bilgi paketlerinde SYLP'lerin program amacı altında tanımlanması gereken bazı programların program hedefi ve program misyonu altında aynı veya benzer ifadelerle tanımlandığı gözlemlendi. Toplamda 82 SYLP'den 4'ünde herhangi bir program unsurunda amaç tanımı bulunmamaktadır. 69 programın amacı; amaç unsuru, 27 programın hedef unsuru ve 5 programın misyon unsuru altında yer almaktadır.

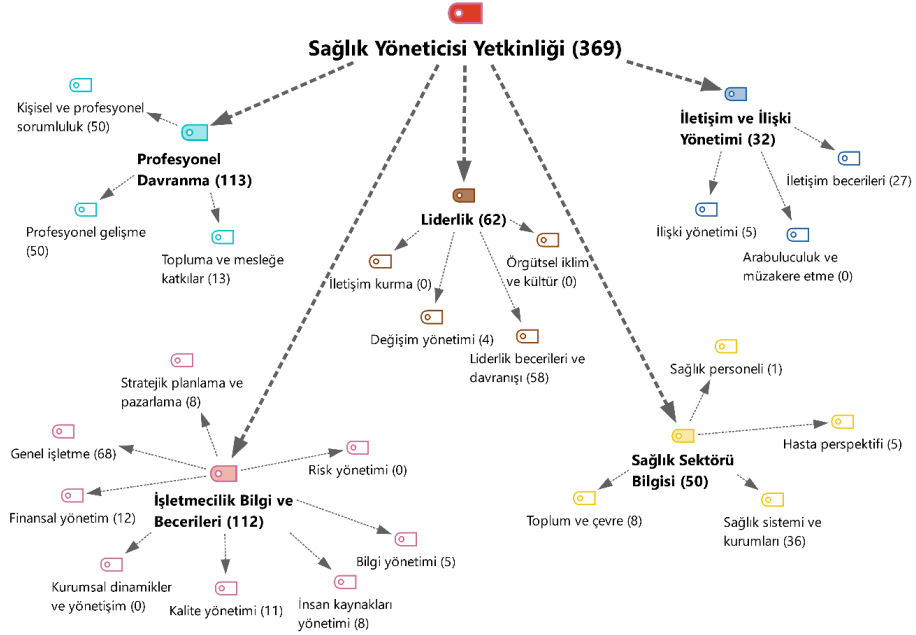
Tablo 2. SYLP Amacının Tanımlandığı Program Unsurları Dağılımı

	Frekans	%	% (geçerli)
Amaç	69	84,1	88,5
Hedef	27	32,9	34,6
Misyon	5	6,1	6,4
Kodlanmış Belgeler	78	95,1	100,0
Kodlanmamış Belgeler	4	4,9	
Analiz Edilen Belgeler	82	100,0	

3.2. SYLP Amaç Tanımında Vurgu Yaptığı Yönetici Yetkinlikleri

SYLP'lerin amaçlarında vurgulanan yönetici yetkinliği kategorisine toplamda 369 kodlama yapıldı. Yönetici yetkinlik kategorisine ilişkin kodlama bulguları Şekil 1'de verilmiştir. SYLP amaç tanımlamalarında en fazla vurgunun "Profesyonel davranma" ve "İşletmecilik bilgi ve becerileri" yetkinliği üzerinde olduğu görülmektedir. Ayrıca, "Finansal yönetim" yetkinliği alt kategorisinde kodlanan muhasebe kavramı ise 8 programda yer almaktadır.

Şekil 1. SYLP Amaç Tanımında Vurgu Yaptığı Yönetici Yetkinlikleri

3.3. SYLP Amaç Tanımında Yönetici Kavramı Nitelemesi

Sağlık yönetimi lisans programlarının amaçlarında yönetici kavramını 5 farklı şekilde nitelendirdiği görülürken SYLP’lerde yönetici kavramını nitelendiren üniversitelerde kavram bir kez kodlandı. Kodlamanın üniversite statüsüne göre dağılımı Tablo 3’te verildi. Amaç tanımlamasının yapıldığı KKTC bulunan 3 programın tamamında, 18 vakıf üniversitesinin 13’ünde ve 60 devlet üniversitesinin 52’sinde yönetici nitelendirmesi bulunmaktadır. Herhangi bir yönetici nitelendirmesi yapmayan programlardan Ankara Yıldırım Beyazıt, Anadolu, Bayburt, Iğdır ve Yüksek İhtisas üniversiteleri “insan kaynağı” ifadesini kullanmaktadır.

Tablo 3. SYLP Yönetici Kavramının Nitelendirilmesi

Üniversite Statüsü	Profesyonel yönetici	Sağlık yöneticisi	Uluslararası / evrensel yönetici	Üstün nitelikli profesyonel yönetici	Üstün nitelikli yönetici	Toplam
KKTC	0	1	1	0	1	3
Vakıf	2	6	2	2	1	13
Devlet	14	11	12	13	2	52
Toplam	16	18	15	15	4	68
N = Belgeler	16 (%23,5)	18 (%26,5)	15 (%22,1)	15 (%22,1)	4 (%5,9)	68 (%100)

3.4. SYLP Amaç Tanımlamasında Yönetim Kademesi Nitelendirilmesi

SYLP'lerin amaç tanımında üniversite statüsüne göre yer alan yönetim kademesi dağılımı Tablo 4'te verildi. SYLP amaç unsuru metninde 1 vakıf üniversitesi (İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi) ve iki devlet üniversitesi (Aksaray ve Kayseri) orta ve üst kademe yönetim düzeyini kullanırken 14 devlet üniversitesi ise “her kademe” yönetim düzeyi ifadesini kullanmaktadır.

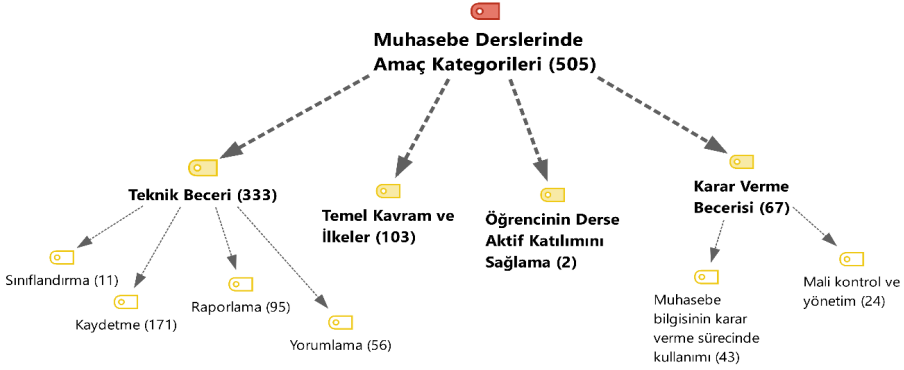
Tablo 4. Sağlık Yönetimi Lisans Programlarında Yönetim Kademesinin Nitelendirilmesi

Üniversite Statüsü	Her kademe	Orta ve üst kademe	Toplam
KKTC	0	0	
Vakıf	0	1	1
Devlet	14	2	16
Toplam	14	3	17
N = Belgeler	14 (%82,4)	3 (%17,6)	17 %100

3.5. SYLP Muhasebe Derslerinin Amaç Tanımında Vurgu Yaptığı Yönetici Becerileri

SYLP'lerin Bologna bilgi paketlerinden ulaşılan ders programlarında yer alan 320 muhasebe dersinin 81'inde ders amacına ulaşılamamıştır. Muhasebe ders amaçları için içerik analizi 239 amaç unsuru metninde yapıldı. SYLP'lerin muhasebe ders amaçlarında vurgu yaptıkları yönetici becerileri için toplamda 400 kodlama yapıldı. Bu kategoride aynı zamanda “Temel Kavram ve İlkeler” ve “Öğrencinin Derse Aktif Katılımı” alt kategorilerinde de toplam 105 kodlama yapıldı. Muhasebenin temel kavram ve ilkelerinin öğretilmesi ile gerçekte neyin amaçlandığı açık şekilde belirtilmediği (Örneğin; kavramsal beceri, muhasebe verilerinin kaydedilmesi veya karar verme sürecinde kullanılması vb.) için ayrı bir alt kategoride kodlandı. Muhasebe derslerinde amaç kategorisine ilişkin kodlama bulguları Şekil 2'de verildi. SYLP'lerde muhasebenin kaydetme fonksiyonunun ders amaçlarında en fazla vurgu yapılan teknik beceri olduğu görülmektedir. Kaydetmeye yapılan bu vurgu diğer üç fonksiyonun toplamından daha fazladır.

Şekil 2. SYLP Muhasebe Derslerinin Amaç Tanımında Vurgu Yaptığı Yönetici Becerileri

3.6. SYLP Muhasebe Ders İçerikleri Dağılımı

SYLP'lerin Bologna bilgi paketlerinden ulaşılan ders programlarında yer alan 320 muhasebe dersinin 250'si zorunlu, 70'i ise seçmeli kategorisinde yer almaktadır. 320 muhasebe dersinin 67'sinde ders içeriğine ulaşılamamıştır. Dolayısıyla ders içerikleri, ulaşılan 253 içerik metni üzerinden içerik analizi yapılmıştır. Ders içeriklerine ulaşılan ve 669 kodlama yapılan 72 SYLP'nin ders içerikleri kodlama dağılımı Tablo 5'te verilmiştir. SYLP'lerde en yüksek frekansa sahip SAYÇEP 2017 ders içeriği "Bilanço ve Hesap Kalemleri" iken SAYÇEP 2017 harici ders içeriklerinden en yüksek frekansa sahip ders içeriği "Maliyet Yöntemleri"dir. Ders içeriklerindeki dağılımın ağırlık gösterdiği içerikler ile muhasebe ders amaçlarının ağırlık gösterdiği becerilerin dağılımı arasında tutarlı bir ilişki bulunmaktadır. Ders amaçlarında teknik beceriye ve kaydetmeye yapılan vurgu, ders içeriklerinde de bu amaçlara yönelik içeriklerin yüksek frekansa sahip olmasıyla tutarlıdır.

Tablo 5. SYLP Muhasebe Ders İçerikleri Kod Dağılımı

	MUHASEBE DERS İÇERİKLERİ	Frekans	Yüzde
SAYÇEP 2017 DERS İÇERİKLERİ	Bilanço ve Hesap Kalemleri	101	15,10
	Gelir Tablosu - Gelir ve Gider Hesapları	74	11,06
	Muhasebe ve Muhasebenin Temel Kavramları - Muhasebe Sistemi	70	10,46
	Maliyet Muhasebesi ve Temel Kavramlar	65	9,72
	Mali Raporları Hazırlama ve Dönem Sonu Envanter İşlemleri	54	8,07
	Maliyet Muhasebesi Kayıt Düzeni	52	7,77
	Sağlık Kurumlarında Gider Unsurlarının Gider Yerlerine Dağıtılması	41	6,13
	Sağlık Kurumlarında Maliyet-Hacim-Kar Analizleri	39	5,83

SAYÇEP 2017 HARİCİ DERS İÇERİKLERİ	Sağlık Kurumlarında Finansal Tablolar Analizi	28	4,19
	Maliyet Fonksiyonları ve Maliyet- Hacim İlişkileri	9	1,35
	Açılış Kayıtları	4	0,60
	Maliyet Yöntemleri	57	8,52
	Planlama ve Kontrol Sistemleri	26	3,89
	Yönetim Muhasebesine Genel Bakış	16	2,39
	Stratejik Yönetim Muhasebesi Teknikleri	15	2,24
	Şirketler Muhasebesi	4	0,60
	Denetim Muhasebesi	2	0,30
	Sigorta Muhasebesi	2	0,30
	Bilgisayarlı muhasebe	2	0,30
	Vergi Muhasebesi	2	0,30
	Medikal Muhasebe	1	0,15
	E- Muhasebe	1	0,15
	Davranışsal Muhasebe	1	0,15
	Hasta Hizmetleri ve faturalandırma	1	0,15
	Uluslararası Muhasebe Standartları	1	0,15
	Dış Ticaret İşlemlerinde Muhasebe Uygulamaları	1	0,15
	Toplam Kodlama	669	100,00
Kodlanmış Belgeler	72	87,80	
Kodlanmamış Belgeler	10	12,20	
Analiz Edilen Belgeler	82	100,00	

Çalışmada, muhasebe ders amaç ve içeriklerinde sektörel etkiye de odaklanıldı. SYLP’de, genellikle Maliyet Muhasebesi dersleri çoğunlukta olmak üzere, muhasebe ders isimleri sektörel yönelime uygun olarak isimlendirilmektedir. Bu nedenle, SYLP’de sektöre yönelik isimlendirmenin ders amaç ve içeriğini nasıl etkilediğini belirlemek amacıyla programda bulunan muhasebe derslerinin amaç, içerik ve kaynakçalarında “sağlık” ve/veya “hastane” kelimeleri tarandı.

Örneğin; ders amaç unsuru metninde: “*Hastane organizasyonlarında maliyet muhasebesi sistemlerinin ... öğretmek*” ifadesinin bulunması, amaç sektöre yönelik belirlenmiştir; ders içeriğinde: “*Sağlık kurumlarında maliyet muhasebesi sisteminin, ... hastanelerde kullanım imkanları*” ifadesinin bulunması, içerik sektöre yönelik belirlenmiştir; kaynakçada: “*Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim ve Maliyet Analizi*”, “*Sağlık İşletmelerinde Maliyet Muhasebesi ve Analizi*”, “*Sağlık İşletmeleri Muhasebesi*”, “*Essentials of Cost Accounting for Health Care Organizations*” ifadelerinin bulunması, kaynak sektöre yönelik belirlenmiştir olarak kodlandı.

SYLP’de sektöre yönelik isimlendirilmiş muhasebe derslerinden 63’ünün amaç, içerik ve kaynakçasının en az birinde olmak üzere sektörel yansıma bulunurken

55’inde herhangi bir yansıma bulunmamaktadır. Hatta sağlık sektörünün ağırlıklı olarak hizmet sektörü olmasına rağmen Eskişehir Osman Gazi Üniversitesi’nin SYLP’de bulunan “Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi” ders içeriğinde “*Üretim işletmelerinde üretilen ürünün maliyetinin farklı yöntemler ile analiz edilmesi*” ifadesi yer almaktadır.

Sağlık yönetimi lisans programlarında bulunan muhasebe derslerine sektörel yönelim yalnızca sektörel yönelimli olarak isimlendirilmiş derslerle sınırlı değildir. Genel isimlendirmeye sahip olan derslerin amaç, içerik ve kaynak metinlerinde sektörel yönelimi yansıtan ifadeler yer almaktadır. Genel isimlendirmeye sahip 31 muhasebe dersinin amaç, içerik ve kaynakçasının en az birinde olmak üzere sektörel yansıma bulunmaktadır.

4. TARTIŞMA

Çalışmada; sağlık yönetimi lisans programlarında programın amaç tanımlamasında; SYLP’lerin bir yönetim eğitim programı olduğu, yönetici yetkinliklerinden en fazla “profesyonel davranma” ve “işletmecilik bilgi ve becerileri” yetkinliklerine vurgu yaptığı, programlarda bulunan muhasebe ders amaçlarında ise teknik becerinin ve teknik beceri altında en çok kaydetmenin vurgulandığı, muhasebe ders içeriklerinde SAYÇEP 2017’de yer alan ders konularından en çok “bilanço ve hesap kalemleri” konusunun ve yine finansal muhasebe kapsamında değerlendirilecek konuların daha fazla olduğu bulundu.

Literatürde Türkiye’de sağlık yönetiminde muhasebe eğitimi üzerine yapılan çalışmaların çoğunluğunda muhasebenin sağlık yönetiminde önemine vurgu yapılırken sağlık yönetimi için muhasebe eğitiminin amaç tanımına veya yönetici ve çalışanların muhasebe eğitim içeriğinin ne olması gerektiğine değinilmemiştir. SYLP’de muhasebe derslerinin değerlendirildiği çalışmalar (Savaş ve Ekergil, 2019; Şahin, 2020; Sevim, 2019; Ayanoğlu vd., 2013), çoğunlukla muhasebe derslerinin durum değerlendirmesini yapmaktadır. SAYÇEP 2017’de SYLP’lere rehber olarak sunulan muhasebe konu ve içerikleri bir amaç tanımı olmadan öğrenme kazanımları ile birlikte verilmektedir. Hem literatürdeki çalışmalarda hem de SAYÇEP 2017’de muhasebe eğitiminin sağlık yöneticileri için mi yoksa muhasebede çalışacak muhasebe elemanları için mi olduğu net değildir. SYLP’de muhasebe derslerinde (Savaş ve Ekergil, 2019; Şahin, 2020; Sevim, 2019; Ayanoğlu vd., 2013) bir standardın olmadığını dile getiren çalışmalar bize programlar arasında farklılık bulunduğunu ve muhasebe eğitimi amaç tanımının net olmadığını göstermektedir. Çalışma üzerinde şimdiye kadar hiç durulmamış program amacı, muhasebe ders amacı ve muhasebe ders içeriklerini değerlendirerek literatüre ve programlara katkı sağlamaktadır.

Türkiye’de sağlık yönetimi lisans programlarında 81 üniversitede 82 fakülte/yüksekokulda bulunmaktadır. Çalışmada veriler SYLP’lerin Bologna program/ders bilgi paketlerinden alındı. Programların amaçlarını Bologna program/ders bilgi paketlerinde program amacı altında tanımlaması gerekirken bazı

programların program hedefi ve program misyonu altında aynı veya çoğunlukla benzer ifadelerle tanımlandığı görüldü.

Bir eğitim programında amaçlar (aims: İngiltere İngilizcesi; goals: Amerikan İngilizcesi); müfredatın altında yatan ideolojiyi yansıtan belirsiz, genel ifadeler veya yol işaretleridir. Hedefler (objectives) ise amaçlardan daha spesiftir. Hedefler amaçları daha küçük öğrenme birimlerine ayırır ve genellikle öğrenmeyi gözlemlenebilir davranış veya performans olarak tanımlar. Kısacası hedefler, bir öğrencinin yapabilecekleri öğrenme çıktılarıdır. Hedefler programın planlanmasına yardımcı olurken aynı zamanda program çıktısının değerlendirilmesine de olanak sağlar (Bodegas, 2007: 280-281). Bu çalışmanın bulgularına göre, SYLP'lerde program amacının tanımlanmasında bir kavram karmaşası olduğu görülmektedir. Bu durum, programların amacının net bir şekilde ifade edilmediğini ve farklı programlarda tutarsızlıkların olduğunu göstermektedir. Bu kavram karmaşası, programların amaçlarını anlamak ve değerlendirmek açısından zorluklar yaratabilmektedir.

Bir programın farklı üniversitelerde bulunsa bile aynı temel amacı taşıması ve bu amacı benzer kavramlarla ifadelendirmesi beklenen bir durumdur. Ancak çalışmada, çoğu programın birbiriyle aynı amaç metnini kullandığı gözlemlenmiştir. Bu durum, program amacının oluşturulmasında üniversitenin özerk yapısından ziyade diğer programların dikkate alındığını göstermektedir. Bir başka anlatımla program amacı oluşturulurken, başka programlardan etkilenme ve benzerlik arayışı daha baskın hale gelmiştir. Bu durum, programların özgünlüğünü ve özerkliğini sorgulama potansiyeline sahiptir. Programlar arası bir standardın bulunmadığını (Dalkılıç, 2015: 55; Savaş ve Ekerğil, 2019: 145; Sevim, 2019: 128; Ulusoy vd., 2014) ve programlar arası standardın sağlanması gerektiğini (SAYÇEP 2017) dile getiren çalışmaların aksine program amaçları standart ötesinde birbiri ile neredeyse aynıdır.

Sağlık Yöneticileri Birliği (Healthcare Leadership Alliance – HLA)'nin oluşturduğu model sağlık yöneticileri için 5 temel alan üzerinde durmaktadır. Bu 5 yetkinlik alanı altında 300 bilgi ve beceri listelenmektedir ve bunların büyük çoğunluğu (232'si %77,3'ü) tüm yönetim mesleklerinde ortaktır ve sadece 68'i uzmanlık yetkinliğidir. Uzmanlık yetkinliklerinin de neredeyse tamamı (61) işletmecilik bilgi ve becerilerinin içinde yer almaktadır ve finansal yönetim yetkinliği son derece teknik yönlerini yansıtan en yüksek sayıda (17) uzmanlık yetkinliğine sahiptir (Stefl, 2008).

SAYÇEP 2017 tüm SYLP'ler için bu modeli önermektedir. Ancak HLA'nın geniş yetkinlik alanlarının spesifik olmayışları, çalışma ortamında müfredat tasarımı için gerçeklikten uzaktır. Tüm sağlık yöneticileri için oluşturulan ortak temel yetkinlik modeli, genel bir anlayış ve iş birliği sağlasa da sağlık yönetiminde farklı alanlar için gerekli bilgi ve becerilerin maskelenmesine neden olur (Shewchuk vd., (2005) aktaran: Stefl, 2008).

Çalışmada SYLP'lerin amaç tanımlarında vurgu yaptıkları yönetici yetkinlikleri için 369 kodlama yapıldı. SYLP amaç tanımlamasında en fazla vurgunun Profesyonel davranma [113 kod] ve İşletmecilik bilgi ve becerileri [112 kod] yetkinliğine olduğu

görüldükçe Finansal yönetim [12 kod] yetkinliği alt kategorisinde kodlanan muhasebe kavramının ise 8 üniversitesinin (Ankara Hacı Bayram Veli, Bandırma Onyediy Eylül, Batman, Dicle, İstanbul Sabahattin Zaim, Kırıkkale, Sakarya Uygulamalı Bilimler ve Sinop) SYLP amaç veya hedef unsuru metninde yer aldığı görüldü. İşletmecilik bilgi ve becerileri alanında ise en fazla kodlama genel işletme [68 kod] alanında bulunmaktadır. Daha az kodlama alan temel yetkinlik alanları ise liderlik [62 kod], iletişim ve ilişki yönetimi [32 kod] ve sağlık sektörü bilgisi [50 kod]'dir.

HLA yetkinlik alanlarından "işletmecilik bilgi ve becerileri" diğer 4 yetkinlik alanına (profesyonel davranma, liderlik, iletişim bilgi ve becerileri, sağlık sektörü bilgisi) göre daha teknik bir alandır. Örneğin profesyonellik alanı, etik değerleri ve standartları içerir ve bu alan tüm sağlık yöneticileri için ortak bir değerler kümesine sahiptir (Steffl, 2008).

81 SYLP'de 320 muhasebe dersi yer almaktadır. Bu muhasebe derslerinden. 81 üniversitede SYLP'lerin tamamında birden fazla muhasebe dersi yer almaktadır sadece bir muhasebe dersinin bulunduğu tek üniversite İstanbul Aydın Üniversitesi'dir. SYLP'lerde muhasebe ders isimlerinde farklılıklar bulunsa da temelde derslerin belirli birtakım isimlerde yoğunlaştığı görülmektedir.

Muhasebe "finansal muhasebe" ve "yönetim muhasebesi" olarak iki ana gruba (Büyükmirza, 2021: 24; Sevilengül 2020: 14) ayrılmaktadır. Bu ayrımın temeli muhasebede üretilen bilgilerin işletme içinde veya dışında bulunan kişi ve/veya kurumlara bildirilmesine (Büyükmirza, 2021: 25) dayanır. Türkiye'de finansal muhasebe dersi çoğunlukla "Genel Muhasebe" adı ile verilmektedir. Ancak genel muhasebe finansal muhasebeyi tamamen karşılamamakta, bu derste finansal muhasebe dar anlamda ele alınmaktadır. Finansal muhasebe geniş anlamda genel muhasebe, envanter bilanço, mali tablolar analizi ve muhasebe ilkelerini kapsar (Güney, 2003: 71). Literatürde maliyet muhasebesi yönetim muhasebesiyle birleştirildiği (Büyükmirza, 2021: 24) gibi bu iki muhasebe alanı birbirinden ayrı (Gökçen, 2018: 7) sınıflandırılabilir. İhtisas muhasebesi olarak adlandırılan banka muhasebesi, sigorta muhasebesi, inşaat muhasebesi vb. alanlarda finansal muhasebe ve yönetim muhasebesinden faydalanmaktadır (Sevilengül, 2020: 14).

Bu açıdan çalışmada muhasebe ders içeriklerinin değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Literatürde yalnızca ders isimleri üzerinden yapılan değerlendirmeler (Şahin, 2020; Sevim, 2019; Ayanoğlu vd., 2013) bu açıdan eksiktir. Muhasebe alanı ile muhasebe dersleri arasındaki kesin olmayan çizgiler sadece farklı derslerin farklı alanlarla keşif konularının olması değil aynı zamanda muhasebe derslerinin aynı isimlendirilmesine rağmen farklı içerikte olması veya farklı içerikte derslerin aynı isimlendirilmesinde de bulunmaktadır. Benzer içerikteki birçok ders işletme bölümlerinde farklı isimlendirilmektedir (Subaşı ve Demir, 2009: 132).

Arslan ve diğerleri (2020) Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü'nün lisans eğitimi ulusal yeterlilik katkı düzeylerini belirledikleri çalışmalarında, içinde muhasebe (Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi) dersinin de olduğu sektörel ön

isimli dersleri “Sağlık Yönetimi Alanına Özgü Dersler” altında sınıflandırırken Muhasebe I ve Muhasebe II derslerini “Yönetim ve Organizasyon Alanına Özgü Dersler” olarak sınıflandırmıştır (Arslan vd., 2020). SYLP’de muhasebe derslerinin sektörel ön ad veya genel isimlendirilmesinin muhasebe amaç, içerik ve kaynaklarına sektörel yansımada etkisi bulunmadığı çalışmada ortaya konuldu. Çalışma bulguları Arslan ve diğerleri., 2020 çalışmaları ile uyuşmamaktadır. Sağlık sektörünün diğer sektörlerden benzersiz yapısı ve muhasebe uygulama farklılıkları (Çil Koçyiğit vd., 2016; Sayım, 2016; Gül, 2020; Özer ve Yılmaz, 2021; Kördeve, 2017) muhasebe derslerinde sektörel bağlamı zorunlu kılmaktadır ve bağlamın isimlendirmeden çok içerikle sağlanması gereklidir.

SAYÇEP 2017, programların seçmeli derslerini kurumsal özgün hedeflerine, öğrenci gelişim hedefine, beklentilere ve gereksinimlere göre oluşturmalarını önermektedir. Bu nedenle, çalışmada, SYLP’lerde bulunan tüm muhasebe dersleri analize dahil edildi. Analizlerde muhasebe derslerinin isimleri ve zorunlu/seçmeli olma durumu dikkate alınmamıştır. Bununla birlikte, beklenti, tüm muhasebe ders içeriklerinin program amacıyla tutarlı bir şekilde düzenlenmiş olmasıdır.

Muhasebenin tanımından yola çıkarak muhasebe görevleri; kaydetme, sınıflandırma, rapor etme ve yorumlamadır. Muhasebenin tüm bu görevleri teknik beceri gerektirmektedir ve muhasebenin en teknik görevi yorumlamadır (Sevilengül, 2020: 14). Teknik bilgi yönetim kademelerinin ilk kademesinde önemlidir. Yönetim kademelerinde bulunan ilk kademe yöneticiler, zamanlarının çoğunun astlarını eğitmek ve günlük görevlerini denetlemekle geçirir ve güçlü teknik uzmanlığa ihtiyaç duyar (Gökçe ve Şahin, 2003: 136). Ancak yöneticinin güçlü teknik uzmanlığa sahip olması o becerinin uygulayıcı olması anlamına gelmemektedir. İşletmenin insan gücü dışındaki varlıklarının (makine, cihaz, para vb.) kullanılması ve çalıştırılması yönetim değil uygulamadır. Yönetimin iki belirgin özelliği, insanların yönlendirilmesi ve birbirleriyle ilişkili bir dizi süreci içermesidir. Bu süreçler yönetimin temel fonksiyonları altında bulunan; planlama, örgütlenme, yürütme ve denetlemedir. Karar alma bu dört fonksiyonun her aşamasında söz konusudur (Büyükmirza, 2021: 17).

Çalışmada SYLP’lerde muhasebe ders amaçları iki kategoriye ayrılarak kodlanmıştır: Teknik beceri ve karar verme becerisi. Teknik beceri, hem yönetici olmayan personelde hem de yönetici kademelerinde (özellikle ilk kademe) gereklidir. Karar verme becerisi ise sadece yönetici kademelerinde gereken bir beceridir. Muhasebe raporlarında yer alan bilgilerin neden ve sonuçlarının değerlendirilmesi, “yorumlama” aşamasını oluşturur. Bu yorumlar, işletme kararlarının alınmasında yol gösterici bir rol oynar. Yorumlama, muhasebenin en teknik alanıdır (Sevilengül, 2020: 14). Yorumlama “teknik beceri” kapsamında yer alırken “karar verme becerisini” de destekler.

Yöneticinin güçlü teknik uzmanlığa sahip olması o becerinin uygulayıcısı anlamına gelmemektedir (Büyükmirza, 2021: 17). Muhasebe derslerinin amacında teknik becerinin yüksek bir vurgu yapması beklenen bir durumdur çünkü muhasebe, teknik bir alandır. Ancak SYLP’lerin yöneticilik eğitimi amacı taşıdığı düşünülürken,

muhasabe dersleri amacıyla kaydetme fonksiyonuna karar verme becerisinden neredeyse üç kat daha fazla vurgu yapılması, muhasabe amacının yönetim değil uygulama odaklı olduğunu göstermektedir. Amacın uygulamaya dönük olması durumunda bile muhasabe derslerinin amacıyla kaydetmeye yapılan vurgu hem SYLP'lerin amacıyla hem de muhasabe uygulayıcı (meslek) eğitimi amacıyla çelişki oluşturmaktadır. Muhasabe eğitiminin amacı, muhasabe bilgisinin kazandırılmasının yanı sıra bu bilgileri yorumlama, analiz etme ve karar verme süreçlerinde kullanmaktır (Zaif ve Ayanoğlu, 2007: 117). Muhasabede yaşanan değişimle birlikte muhasabe becerilerinin hangi yönde değiştiği (ACCA, 2016: 11), muhasabe mezunlarının hangi görev ve pozisyonlar için eğitilmesi gerektiği (Al-Htaybat, vd., 2018: 339) konuları literatürde çokça tartışılan konulardır.

Program düzeyinde yapılan analizler, SAYÇEP 2017 muhasabe ders içeriklerinin en yüksek frekansa sahip olduğu konuların genellikle “Finansal Muhasabe” derslerinde yer aldığını göstermektedir.

SYLP'lerde muhasabe eğitimi üzerine yapılan çalışmalarda, muhasabenin sağlık yönetimi için önemine vurgu yapılmakta ve program müfredatlarında muhasabe derslerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir. Bu çalışmalarda, Finansal Tablolar Analizi, Mali Tablolar Analizi, Yönetim Muhasbesi, Çevre Maliyetleri, Çevre Muhasbesi ve Medikal Muhasabe (Savaş ve Ekergil, 2019; Nazlıoğlu, 2020), yeşil muhasabe (Çil Koçyiğit ve Tarsuslu, 2020), medikal muhasabe (Özer ve Yılmaz, 2021; Kördeve, 2017), derslerinin eklenmesi veya mevcutta bulunan muhasabe ve finansman derslerinin sayısı ve ders saati olarak artırılarak birden fazla döneme yayılması, (Şahin, 2020), Yönetim Muhasbesi, Maliyet Muhasbesi ve Finansal Muhasabe derslerinin seçmeli dersten ziyade zorunlu olması (Koçyiğit vd., 2019) önerilmektedir. Ancak, dünyadaki en iyi üniversitelerin lisans eğitiminde muhasabe ders sayısının ortalama olarak 2,82 olduğu göz önünde bulundurulmalıdır. Türkiye’de ise muhasabe eğitiminin yetersiz olduğu sıkça tartışılan işletme lisans eğitiminde bu sayı 9,25’tir (Gül, 2021). Bu durumda muhasabe eğitiminin önemi ve yeterliliği sadece ders sayısına bağlı değildir.

Çil Koçyiğit ve diğerleri (2016) tarafından yapılan bir çalışmada, finansal muhasabenin ve mevzuat derslerinin birinci derecede önemli olduğu, bilgisayarlı muhasabenin ikinci derecede, maliyet muhasabesinin üçüncü derecede ve yönetim muhasabesinin dördüncü derecede önemli olduğu belirtilmiştir. Kılılı ve Kılılı (2014) tarafından yapılan bir diğer çalışmada da hastane işletmelerinin lisans düzeyinde eğitim tercih ettikleri, muhasabe çalışanlarının genel muhasabe ve bilgisayarlı muhasabe bilgilerinin yeterli olduğu ancak maliyet muhasabesi, muhasabe denetimi ve mali tablolar analizi bilgilerinin yetersiz olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca, maliyet muhasabesi derslerinin içeriğine “sağlık işletmeleri muhasabesi” konusunun eklenmesi gerektiğini de yazarlar tarafından ifade edilmiştir. Bu çalışmalar, kamu sağlık işletmelerinde muhasabe alanında farklı beceri ve bilgilerin talep edildiğini ve bu konuların eğitim programlarına dahil edilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Muhasabe ders içeriğinin ayrıntılarına değinmeden, genel olarak muhasabe derslerinin sağlık muhasabecileri tarafından bilinmesinin gerekliliğini vurgulayan bu

çalışmalar, ihtiyacı yeterince açık bir şekilde ortaya koymaktan ziyade genel bir perspektif sunmaktadır. Örneğin, sağlık işletmeleri muhasebesinden bahsedilse de hangi konuları içermesi gerektiği konusunda herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Bu nedenle, sağlık muhasebecilerinin hangi alanlarda bilgi ve beceriye ihtiyaç duyduklarının daha ayrıntılı bir şekilde belirlenmesi ve bu alanlara odaklanan ders içeriklerinin geliştirilmesi önemlidir.

SONUÇ

Literatürde SYLP'lerde muhasebe eğitiminin önemine vurgu yapılırken, ders içeriği ve amacı konusu yeterince tartışılmamaktadır. SYLP'lerde muhasebe eğitiminin değerlendirildiği çalışmalarda genellikle muhasebe ders isimleri ve sayıları konusunda standart olmadığı belirtilmekte ve programda yer alması gereken dersler için yapılan öneriler muhasebe eğitim amacı üzerinde durulmadan sunulmaktadır. Benzer şekilde, SAYÇEP 2017'de SYLP'lere sağlık yönetimi alanında temel konular, içerikler ve öğrenim kazanımları sunulurken, muhasebe eğitim amacı belirtilmemektedir. SYLP'lerde muhasebe eğitim amacının uygulama ve karar alma için mi yoksa uygulayıcı ve yönetici için mi olduğu ve SAYÇEP 2017 içeriklerini karşılayıp karşılamadığı belirsizdir. Bu durum, çalışmanın problemini oluştururken, çalışmanın amacı SYLP muhasebe ders içeriklerini SAYÇEP 2017 kriterleri çerçevesinde değerlendirmektir. Çalışmada SYLP'lerin Bologna program/ders bilgi paketlerinden elde edilen verilere, nitel ve nicel içerik analizi uygulanmıştır.

Çalışmada, Türkiye'deki sağlık yönetimi lisans programlarının çoğunluğunun, fakülte/yüksekökol ve üniversite statüsüne bakılmaksızın sağlık yöneticisi eğitim amacını geniş kapsamlı olarak belirlediği; kamu/özel, her kademe ve tüm yönetim ve çalışan/uygulayıcı görevlerini kapsadığı saptanmıştır. Ancak muhasebe dersleri, genellikle teknik becerileri içeren ve çalışan/uygulayıcı rolleri hedefleyen amaçlar altında sınıflandırılmaktadır. Muhasebe ders içeriklerinin çoğunlukla ders amaçlarıyla uyumlu olduğu ancak program amaçlarıyla uyumsuz olduğu bulunmuştur.

Çalışmanın yalnızca sağlık yönetimi lisans programı Bologna program/ders bilgi paketlerinden alınması ve nicel/nitel içerik analizi ile yapılması çalışmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Ancak bu çalışma SYLP'lerin eğitim amacını ve muhasebe ders ve içeriklerinin program amacıyla tutarsız düzenlendiğini ortaya koymak açısından önemlidir.

Çalışmanın sonucunda, literatür ile uyumlu olarak muhasebe eğitiminin sağlık yönetimi lisans programında önemli olduğu vurgusu kabul edilmiştir. Ancak mevcut literatürden farklı olarak muhasebe eğitiminin amaç fonksiyonunun yeniden belirlenmesi gerektiği ve muhasebe ders içeriklerinin sadece muhasebe uygulayıcılarına değil, muhasebe bilgilerini kullanacaklara yönelik düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu durumda, SYLP için önerilen muhasebe ders içerikleri, yalnızca finansal ve maliyet muhasebesi derslerine dayandırılmadan sağlık yöneticiliği mesleği için özgün ve sağlık sektörüne uygun içerikler olmalıdır. Sağlık yöneticilerine verilecek muhasebe bilgisi, karar verme süreçlerinde kullanımı,

muhasebe uygulayıcılarıyla etkili iletişim kurmada kullanımı ve mali kontrol ve denetimde kullanımı sağlayacak şekilde düzenlenmelidir. Bu bağlamda, oluşturulacak muhasebe dersleri, analitik amaçları önceliklendirecek ve temel muhasebe bilgilerini ve yönetim muhasebesi konularını içerecektir.

Türkiye’de muhasebe eğitimi genellikle mesleki eğitim olarak değerlendirilir ve uygulayıcılar ile kullanıcılar arasında ayırım yapılmaz. Bu durum SYLP muhasebe dersleri içinde geçerlidir. Çalışma, sağlık yöneticilerine yönelik oluşturulacak muhasebe derslerinde içeriklerin kolektif bir çabanın sonucunda mümkün olacağını savunarak literatürden farklılaşmaktadır. Bu itibarla bu çalışmanın sonuçlarının da dikkate alınacağı daha kapsamlı bir proje ile muhasebe derslerinde içeriklerin belirlenmesinin isabetli olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla tüm paydaşların katılımı sağlanarak SYLP’lerde muhasebe ders içeriklerinin; kapsamlı literatür taraması, çoklu araştırma yöntem ve teknikleri, veri kaynakları ve analiz yöntemleri kullanılarak belirlenmesi önerilmektedir.

EVALUATION OF ACCOUNTING COURSE CONTENTS IN HEALTH MANAGEMENT UNDERGRADUATE PROGRAMS

1. INTRODUCTION

Course content and design in accounting is the most important issue in accounting education. Most of the problems in the education process arise from the content (Cheng, 2007: 582). Despite this, studies on accounting education and courses in health management undergraduate programs (SYLP) are quite limited.

SAYÇEP 2017 includes topics and contents that form the basis of health management and should be included at least in programs. However, it does not include the educational purpose of the courses.

It is unclear whether the purpose of accounting education in SYLPs is for healthcare managers or for accountants who will work in the healthcare sector, and whether the accounting course contents meet the contents of SAYÇEP 2017. This situation constitutes the main problem of the study.

2. METHODS

Document analysis method, one of the qualitative research methods, was used in the study. The basic technique that provides this analysis process is content analysis. Content analysis is a technique that enables data to be coded and analyzed systematically to transform it into meaningful findings (Berg and Lune, 2019: 70).

Evaluation studies collect information or evidence about the value and importance of a program, process, or technique. Its main purpose is to provide a basis for a decision-making process (Merriam, 2018: 4). In the study, the analysis of the data in the Bologna program/course information packages of 81 universities in Türkiye and TRNC was done with the MAXQDA Analytics Pro 2020 computer program.

3. RESULTS

It was observed that in the Bologna program/course information packages, the program purpose, program goal and program mission were defined with the same or similar expressions. The most emphasis in goal definitions is on the competencies of “B Professionalism” and “Business knowledge and skills”. In addition, the accounting concept coded in the "Financial management" competency subcategory is included in 8 programs.

Manager qualification is available in 68 programs. 4 programs that do not qualify as managers “human resources”; 2 programs use the expression “middle and top levels”, and 14 programs use the expression “all levels”.

Accounting course objective was made in 239 objective elements text. The recording function of accounting was found to be the most emphasized technical skill. SAYÇEP 2017 course content with the highest frequency in the programs is “Balance Sheet and Account Items”. Among the non-SAYÇEP 2017 course contents, the course content with the highest frequency is “Cost Methods”.

The emphasis on technical skills and recording in course aims is consistent with the high frequency of content related to these objectives in course content.

63 of the accounting courses named for the sector have sectoral reflection in at least one of their aim, content and reference. There is no reflection in 55 of them. On the other hand, there are 31 accounting courses with general naming; there is a sectoral reflection in at least one of its aim, content and reference.

4. DISCUSSION

The study contributes to the literature and programs by evaluating the program aim, accounting course aim and accounting course contents, which have never been discussed before.

According to the findings of this study, it appears that there is a conceptual confusion in defining the program purpose in SYLPs. This conceptual confusion creates difficulties in understanding the aim of programs and evaluating.

The research showed that most programs use text for the same aims. This shows that other programs are also taken into account when determining the aim of the program. It is said that there is no standard between programs (Dalkılıç, 2015: 55; Savaş and Ekerşil, 2019: 145; Sevim, 2019: 128; Ulusoy et al., 2014) and that standards should be provided between programs (SAYÇEP 2017). Unlike their studies, the program's aims are almost the same.

The lack of specificity of HLA’s broad competency areas is unrealistic for curriculum design. Although the common core competency model created for all health managers provides a general understanding and cooperation, it causes the knowledge and skills required for different areas in health management to be masked (Shewchuk et al., (2005) cited in: Stefl, 2008).

In Türkiye, financial accounting courses are mostly given under the name “General Accounting”. However, general accounting does not fully cover financial accounting, and financial accounting is discussed in a narrow sense in this course. Financial

accounting broadly covers general accounting, inventory balance sheet, financial statement analysis and accounting principles (Güney, 2003: 71). In the literature, cost accounting is combined with management accounting (Büyükmirza, 2021: 24), and these two accounting fields can be classified separately from each other (Gökçen, 2018: 7).

The technical skills included in the accounting course objective are required at both employee and management levels (especially lower level). Decision-making skill is a skill required only at management levels. The issues in which direction accounting skills change with the change in accounting (ACCA, 2016: 11) and for which tasks and positions accounting graduates should be trained (Al-Htaybat, et al., 2018: 339) are widely discussed topics in the literature.

CONCLUSION

In the study, the majority of SYLPs in Turkey broadly define the purpose of health manager education, regardless of faculty/college and university status; It has been determined that it covers public/private, all levels and all management and employee/implementation duties. However, accounting courses are generally classified under aims that include technical skills and target employee/practitioner roles.

It was found that accounting course contents were mostly compatible with course aims but inconsistent with program aims.

Recommended accounting course contents for SYLP, there should be content specific to the health management profession and suitable for the health sector. The accounting information to be given to health managers should be arranged in a way that ensures its use in decision-making processes, effective communication with accounting practitioners, and financial control and auditing.

KAYNAKÇA

- ACCA-Association of Chartered Certified Accountants. (2016). *Professional accountants – the future: Drivers of change and future skills*. Erişim: 10 Mayıs 2024, <https://www.accaglobal.com/content/dam/members-beta/images/campaigns/pa-tf/pi-professional-accountants-the-future.pdf>
- Akgün, A. İ. (2020). COVID-19 Sürecinde Acil Durum Uzaktan Eğitimi Yoluyla Verilen Muhasebe Eğitimine Yönelik Öğrenci Görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 6(4), 208-236.
- Al-Htaybat, K., Von Alberti-Al-Htaybat, L. ve Al-Hatabat, Z. (2018). Educating Digital Natives for the Future: Accounting Educators' Evaluation of the Accounting Curriculum. *Accounting Education*, 27(4), 333-357.
- Arslan, D.T., Yeşilaydın, G., Akyürek, Ç.E. ve Esatoğlu, A.E. (2020). Ankara Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü Derslerinin Ulusal Yeterlilik Çerçevesi Kapsamında Değerlendirilmesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*, 7(3), 324-344.
- Ayanoğlu, Y., Abuhanoğlu, H. ve Teke, A. (2013). Sağlık Hizmetleri Yönetimi Eğitiminde Muhasebe ve Finansman Derslerinin Önemi. *Gazi University Journal of Economics & Administrative Sciences*, 15(1), 1-19.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2019). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (Çev. Ed. Asım, A.). Konya: Eğitim Yayınevi.
- Bodegas, I. D. N. (2007). From Curriculum to Syllabus Design: The Different Stages to Design a Programme. *FONAEL*, 275-290.
- Büyükmirza, K. (2021). *Maliyet ve Yönetim Muhasebesi*. 24. Baskı. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Cheng, K. W. (2007). The Curriculum Design in Universities from the Perspective of Providers in Accounting Education. *Education*, 127(4), 581-590.
- Creswell, J.W. ve Creswell, J.D. (2021). *Araştırma Tasarımı Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*. (Çev. Ed. Engin, K.). Ankara: Nobel.
- Çil Koçyiğit, S., Şenel, G. ve Bostancı, H. (2016). Sağlık Sektörünün Muhasebe Eğitiminden Beklentileri ve Ankara Kamu Hastaneleri Uygulaması. *Öneri Dergisi*, 12(45), 537-553.
- Dalkılıç, S. (2015). *Sağlık Kurumları İşletmeciliği Lisans Programlarının Müfredatlarının İncelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ekinci, N. ve Çil Koçyiğit, S. (2020). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Dersine Yönelik Endişeleri ve Tutumları: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Örneği. *Öneri Dergisi*, 15(54), 506-528.

- Fidan, C. ve Ağırbaş, İ. (2019). *Genel Muhasebe Dersini Alan Sağlık Yönetimi Öğrencilerinin Muhasebe Algılarına Yönelik Metaforlar: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği*. 3. Uluslararası 13. Ulusal Sağlık ve Hastane İdaresi Kongresi. M. Akbolat (Ed.), *Bildiri Kitabı* içinde (s. 33-43). Sakarya, Türkiye: Sakarya Üniversitesi. Erişim: 11 Nisan 2024, <http://healthcare.health.ankara.edu.tr/wp-content/uploads/sites/175/2019/10/t%C4%B1klay%C4%B1n%C4%B1z.pdf>
- Gökçe, O. ve Şahin, A. (2003). Yönetimde Rol Kavramı ve Yönetimsel Roller. *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3(6), 133-156.
- Gökçen, G. (2018). *Genel Muhasebe İlkeler ve Tekdüzen Hesap Planı Uygulamaları*. 6. Baskı, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Gül, H. (2020). Sağlık Hizmetleri Muhasebesi: Boyutları ve Zorlukları. Ş. A. Uysal ve R. Çelik (Ed.), *Sağlık Yönetiminde Güncel Konular* içinde (s. 55-83). Ankara: İKSAD.
- Gül, M. (2021). *Dünyanın Önde Gelen Üniversitelerinde Muhasebe Eğitiminin İncelenmesi ve Türkiye Üniversiteleri ile Karşılaştırılması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güney, A. (2003). *Finansal Muhasebe Eğitiminin Yüksek Öğretimde Programlanması ve Ders İçeriklerinin Oluşturulması*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Henderson, K., Bialeschki, M. D. ve Browne, L. P. (2017). *Evaluating Recreation Services: Making Enlightened Decisions* (No. Ed. 4). Sagamore Publishing.
- Kıllı, Z. H. ve Kıllı, M. (2014). Hastane İşletmelerinin İstihdam Ettikleri Muhasebe Elemanlarında Aradıkları Nitelikler ve Muhasebe Eğitiminden Beklentileri: Kahramanmaraş, Gaziantep ve Osmaniye İllerinde Bir Alan Çalışması. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(1), 228-241.
- Kiral, B. (2020). Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Koçyiğit, S. Ç., Ekinçi, N. ve Erbay, E. (2019). Sağlık Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Eğitimine Bakış Açılarını Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Örneği. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9(18), 140-164.
- Koçyiğit, S. Ç., Doğan, E. ve Taş, E. (2016). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Muhasebe Derslerindeki Başarılarını Etkileyen Faktörlerle İlgili Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma (Ankara Üniversitesi ve Gazi Üniversitesi Örneği). *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 222-252.

- Kördeve, M. (2017). Sağlık Ödemelerinde Yeni Bir Kavram: Medikal Muhasebe. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 26(2), 1-13.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. (Çev. Ed. Turan, S.). Ankara: Nobel Yayın.
- Nazlıoğlu, B. (2020). Sağlık İşletmelerinde Muhasebe Sistemi Perspektifinde Medikal Muhasebe. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 22(2), 533-550.
- Özer, A. ve Yılmaz, F. Ö. (2021). Sağlık Kurumlarında Medikal Muhasebe Süreçleri. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(2), 34-42.
- Savaş, A. B. ve Ekergil, V. (2019). Üniversitelerin Sağlık Yönetimi Programlarında Muhasebe ve Finans Derslerinin Yeri ve Türkiye Uygulaması. *Alanya Akademik Bakış*, 3(2), 123-150.
- Sayım, F. (2016). Kamu Hastanelerinde Muhasebe İlintisi Kurulan Faaliyetler ve Özel Hastane Karşılaştırması. *International Journal of Management Economics and Business, ICAFR*, 16 (Special Issue), 672-684.
- Serçemeli, M. ve Kurnaz, E. (2020). Covid-19 Pandemi Döneminde Öğrencilerin Uzaktan Eğitim ve Uzaktan Muhasebe Eğitimine Yönelik Bakış Açılımları Üzerine Bir Araştırma. *Uluslararası Sosyal Bilimler Akademik Araştırmalar Dergisi*, 4(1), 40-53.
- Sevilengül, O. (2020). *Genel Muhasebe*. 19. Basım. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Sevim, S. (2019). *Türkiye’de Sağlık Yönetimi Lisans Programlarında Muhasebe Eğitiminin Analizi: Bir Araştırma*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Seyitoğulları, O. (2022). Muhasebe Derslerine Yönelik Öğrenci Tutumlarının Belirlenmesi: Sağlık Yönetimi Bölümünde Bir Araştırma. *Teorikten Görgüle Muhasebe Araştırmaları*. Ankara: Orion Akademi.
- Shewchuk, R. M., O’connor, S. J. ve Fine, D. J. (2005). Building an Understanding of the Competencies Needed for Health Administration Practice. *Journal of Healthcare Management*, 50(1), 32-47,
- Silverman, D. (2021). *Nitel Araştırma Nasıl Yapılır?*. (Çev. E. Hava). İstanbul: Küre Yayınları.
- Soydaner, S. ve Koçyiğit, S. Ç. (2020). Sağlık Yönetimi Bölümü Lisans Öğrencilerinin Muhasebe Öğretim Elemanlarından Beklentileri: Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 24(1), 41-56.

- Stefl, M. E. (2008). Common Competencies for All Healthcare Managers: The Healthcare Leadership Alliance Model. *Journal of Healthcare Management*, 53(6), 360-374.
- Subaşı, Ş. ve Demir, B. (2009). Fakültelerin İşletme Bölümlerinde Verilen Muhasebe Derslerinin Durum Analizi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 44, 127–137.
- Süklüm, N. (2021). Muhasebe Dersi Alan Öğrencilerin COVID-19 Pandemi Dönemi Uzaktan Muhasebe Eğitimi Hakkındaki Görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 16(1), 76-90.
- Şahin, S. (2020). Türkiye’deki Üniversitelerde Sağlık Yönetimi Eğitiminde Muhasebe ve Finansman Dersleri Durum Analizi. *İşletme Akademisi Dergisi*, 1(2), 102-124.
- Tarsuslu, S. ve Koçyiğit, S. Ç. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Yeşil Muhasebe Konusundaki Algıları ve Farkındalıkları: Bir Üniversite Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 23(1), 326-340.
- Terzi, A. (2022). Kayseri Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü ve Sağlık Kurumları İşletmeciliği Programı Öğrencilerinin Muhasebe Derslerindeki Başarılarını Etkileyen Faktörler. *Social Sciences Studies Journal*, 8(95), 673-685.
- Tuğay, O. (2021), Üniversite Öğrencilerinin Covid-19 Sürecinde Uzaktan Eğitimle Almış Oldukları Muhasebe Dersleri ile İlgili Bakış Açıları Üzerine Bir Araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 23(2), 380-396.
- Ulusoy, H., Tosun, N. ve Aydın, J. C. (2014). Türkiye’de Sağlık Yönetimi Alanında Lisans Eğitimini Sürdürmekte Olan Öğrencilerin Genel Profilinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma. *Sağlık Yönetimi Araştırma*, 1(2),10-22.
- Ünsal, H. (2021). Program Geliştirmeye İlgili Temel Kavramlar. G. Ekici ve S.M. Özdemir (Ed.), *Çağdaş Bakış Açısıyla Eğitimde Program Geliştirme ve Değerlendirme* içinde (s. 10-11). Ankara: Nobel Yayınları.
- Yıldız, F. ve Durak, G. (2011). Üniversitelerde Verilen Muhasebe Eğitiminin Kırklareli Yöresi’nde Faaliyet Gösteren Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Beklentilerini Karşılama Düzeyinin İncelenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 49, 37-47.
- Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007). Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 115- 136.

KATKI ORANI / CONTRIBUTION RATE	AÇIKLAMA / EXPLANATION	KATKIDA BULUNANLAR / CONTRIBUTORS
Fikir veya Kavram / <i>Idea or Notion</i>	Araştırma hipotezini veya fikrini oluşturmak / <i>Form the research hypothesis or idea</i>	Rabia AKDOĞAN Hasan Giray ANKARA Mihriban COŞKUN ARSLAN
Tasarım / <i>Design</i>	Yöntemi, ölçeği ve deseni tasarlamak / <i>Designing method, scale and pattern</i>	Rabia AKDOĞAN Hasan Giray ANKARA Mihriban COŞKUN ARSLAN
Veri Toplama ve İşleme / <i>Data Collecting and Processing</i>	Verileri toplamak, düzenlemek ve raporlamak / <i>Collecting, organizing and reporting data</i>	Rabia AKDOĞAN Hasan Giray ANKARA Mihriban COŞKUN ARSLAN
Tartışma ve Yorum / <i>Discussion and Interpretation</i>	Bulguların değerlendirilmesinde ve sonuçlandırılmasında sorumluluk almak / <i>Taking responsibility in evaluating and finalizing the findings</i>	Rabia AKDOĞAN Hasan Giray ANKARA Mihriban COŞKUN ARSLAN
Literatür Taraması / <i>Literature Review</i>	Çalışma için gerekli literatürü taramak / <i>Review the literature required for the study</i>	Rabia AKDOĞAN Hasan Giray ANKARA Mihriban COŞKUN ARSLAN